

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/KL/KSO/2003/18

BETREFT: Secundair onderwijs: bijdrage voor lesmateriaal en diverse heffingen.

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 22/08/2003

1.2 Verzoeker

Ouder.

1.3 Verweerder

Inrichtende macht: Antwerpen.
Directeur

1.4 CZB

- De brief werd ontvangen op het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur op 22/08/2003.
- De aangetekende zending met de vermelding van de klacht, de mogelijkheid om een verweerschrift in te dienen door de verwerende partij en de datum van de zitting waarop de klacht zal behandeld worden, werd aan de verzoekende en verwerende partij opgestuurd op 29/08/2003.

2. STANDPUNTEN VERZOEKENDE PARTIJ

De vader van Jens (1e jaar moderne talen), richt zich tot de Commissie zorgvuldig bestuur met een klacht tegen het college betreffende het niet op de hoogte gesteld te zijn bij het begin van het schooljaar betreffende een aantal uitgaven. Het betreft de volgende uitgaven:
Verbruiksvergoeding muziek 10 euro (zelf blokfluit aankopen)
Verbruiksvergoeding PO(plastische opvoeding) 10 euro
Verbruiksvergoeding TO(technologische opvoeding) 10 euro
Bijdrage afvalverwerking, bijdrage reprobel, bijdrage waterbelasting, kunstbank en bibliotheek.

3. STANDPUNTEN VERWERENDE PARTIJ

Muziek: sinds enkele jaren hebben we een nieuwe muzieklerares, die de saaie notenleerlessen van vroeger een nieuwe inhoud tracht te geven. Zij werkt vooral rond actieve muziekbeoefening. Hiervoor dienden alle leerlingen een blokfluit aan te schaffen. Daarnaast echter koopt zij, met instemming van de directie, regelmatig een Orff-instrument bij. Dit zijn diverse slaginstrumenten met zeer uiteenlopende klanken. Ook een piano past in dit kader. Dit geheel van instrumenten moet bijdragen tot een betere en aangename muzikles. Het is de aankoop van die instrumenten die als huur verrekend moet worden.

PO en TO: tot voor enkele jaren moest elke leerling nog buiten zijn boeken een aantal extra materialen voorzien zoals plakkaatverf, penselen, lijm enzovoort. Maar in de praktijk bleek dat de meeste leerlingen het juiste materiaal niet bij hadden in de les wanneer ze het nodig hadden. Daarom is het systeem van individueel materiaal afgeschaft en worden de nodige materialen door de school aangekocht. De ouders betalen nu vooraf een forfaitair bedrag van 10 euro. Deze materialen worden via de schoolrekening verrekend en alleen aan die leerlingen die effectief lessen plastische opvoeding krijgen. De school stelt zelf de vraag of zij dergelijke regeling mag/kan handhaven of moet men dergelijke kosten met de werkmiddelen bekostigen.

Bijdrage afvalverwerking, Repobel, waterbelasting: dit zijn belastingen die nog maar onlangs werden ingevoerd of fel werden verhoogd. Door diverse actiecampagnes probeert de school vooral het restafval te beperken.

De kosten voor fotokopieën worden berekend op basis van het aantal kopieën die de leerkrachten voor hun leerlingen op school maken. Het gaat hier enkel om didactisch materiaal voor de leerlingen dat in de klas effectief door hen wordt gebruikt. Telkens de leerkracht fotokopieën maakt tikt hij/zij op het fotokopieerapparaat het codenummer van de respectievelijke klas in. De bijdrage per kopie bedraagt 0,05 eurocent (2 Bfr.).

Kunstbank: dit is een project van diverse musea om jeugd te laten kennismaken met diverse vormen van kunst. Zij brengen als het ware de musea naar de school. Hierdoor kunnen de leerlingen zonder externe verplaatsingen toch deelnemen aan diverse tentoonstellingen.

Dit schooljaar (2003-2004) worden alle te verwachten kosten uitvoerig in het schoolreglement beschreven en dit op basis van een kostenraming van vorig schooljaar. Schoolrekeningen worden globaal in de participatieraad besproken. De ouders krijgen van tevoren een brief betreffende de te verwachten kosten van bvb. een bepaalde uitstap.

Aan het begin van het schooljaar wordt een voorschot gevraagd, waarna op het einde van het schooljaar een afrekening volgt. De rekeningen worden centraal geregeld via de boekhouding.

Nu probeert de school zo doorzichtig mogelijk te werken. De voorgeschiedenis betreffende de financiële doorzichtigheid riep een aantal vragen op maar is de laatste jaren sterk verbeterd. (Schooldoorlichting van april 2002).

Dit schooljaar worden de kosten op voorhand zo gedetailleerd mogelijk meegedeeld.

4. ZITTING VAN DE COMMISSIE

4.1 Datum en uur

6 oktober 2003 - 12u.30.

4.2 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met en artikel 3 van het ministerieel besluit van 27/09/2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Ernest Duys, voorzitter.

De heren Walter Cools, Luc Ballon, Raf Verstegen, Jean Dujardin.

4.3 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Op de zitting van 6 oktober is aanwezig:

Als verweerder:

Directeur college, vertegenwoordigt ook het schoolbestuur van het secundair onderwijs.
Verantwoordelijke boekhouding (Vrije Lagere School en secundair onderwijs)

5. BESLISSING

5.1 Regelgeving

* Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966. Artikel 13. De Lid-Staten maken het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk.

* Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989. Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen voor ieder kind, beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

* Grondwet. Artikel 24 bepaalt dat de toegang tot het onderwijs kosteloos is tot het einde van de leerplicht (basis- en secundair onderwijs).

* 13 juli 2001 - Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek

In het door de Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en

deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de participatieraad of de schoolraad bepalen de schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. Deze regeling wordt schriftelijk aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen meegedeeld.

5.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid, beslissing en sanctie.

5.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat ze bevoegd is.

5.4 Beslissing

5.4.1 Ten gronde

Internationale verdragen, de grondwet en de regelgeving secundair voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Er kan een bijdrage gevraagd worden, op voorwaarde dat de kosten reëel zijn en de regeling inzake overleg en informatie gevolgd wordt.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof de tweedeling aanvaard: enerzijds een kosteloze toegang en anderzijds het vragen van een reële bijdrage voor bepaalde onderwijskosten van noodzakelijke, geleverde diensten en goederen.

De conclusie is dat er in het secundair onderwijs geen absolute kosteloosheid bestaat. Voor onderwijsactiviteiten mogen aan ouders en meerderjarige leerlingen bepaalde kosten worden doorgerekend. Het is evident dat het om effectieve, aantoonbare en verantwoorde kosten van goederen en diensten moet gaan die in evenwichtige verhouding staan tot de eigenheid en de doelgroep van het secundair onderwijs.

De bijdrageregeling wordt bij de inschrijving van de leerling of ten laatste bij de aanvang van het schooljaar schriftelijk aan de ouders medegedeeld. Maandelijkse of occasionele berichten met de geplande activiteiten en de kostprijs beantwoorden niet aan de decretale voorschriften inzake overleg.

De Commissie stelt vast dat er voor het schooljaar 2002-2003 geen bijdrageregeling is waarbij de ouders op voorhand schriftelijk geïnformeerd worden over de te verwachten bijdrage bij het volgen van onderwijs in het college.

De Commissie concludeert dan ook dat het schoolbestuur na overleg bij de aanvang van het schooljaar het nodige dient te doen om in eerste instantie een volledig overzicht te geven aan de ouders van de verschillende soorten kosten die zullen aangerekend worden voor een bepaald leerjaar. Op basis van ervaringen van het vorige en het lopende schooljaar is het

verder nodig om bij de verschillende soorten kosten duidelijkheid te geven over een precieze of te verwachten kostprijs.

Leermiddelen

De Commissie stelt vast dat voor leermiddelen muziek, plastische opvoeding, technologische opvoeding en voor het gebruik van de bibliotheek een bijdrage gevraagd wordt. Voor het derde trimester gaat het om een bedrag van 31 euro.

Het secundair onderwijs is niet kosteloos zodat aan de ouders een bijdrage voor leermiddelen gevraagd kan worden. De bijdrage dient reëel te zijn: enerzijds in overeenstemming met de effectief gemaakte kosten voor een bepaalde leerling en anderzijds rekening houdend met het feit dat het om leerlingen gaat in een onderwijssituatie.

De Commissie is van oordeel dat tegenover een bijdrage van een leerling een dienstverlening vanuit de school dient te bestaan. Er kan dus een bijdrage gevraagd worden voor leermiddelen muziek, plastische opvoeding en technologische opvoeding voor zover het een reële bijdrage is.

De Commissie is verder van oordeel dat een reële bijdrage verantwoord is bij leermiddelen die individueel aan de leerlingen ter beschikking worden gesteld ofwel via verkoop of via verhuur. Het zijn goederen of diensten van beperkte waarde die omwille van de eenvormigheid, de prijskorting en de snelle opstart van het schooljaar globaal in één keer ter beschikking komen van alle leerlingen, of om redenen van efficiëntie door de school ter beschikking gehouden worden waar nodig. Het is wel zo dat de bijdrage geen direct of indirect inschrijvingsgeld mag vormen en ze best aanleunt bij de aanschafprijs of een gedeelte ervan.

Dezelfde redenering geldt voor facultatieve activiteiten, zoals de kunstbank: een bijdrage is aanvaardbaar voor die leerlingen die effectief gebruik maken van de kunstbank zonder dat ze een direct of indirect inschrijvingsgeld mag vormen.

De Commissie is anderzijds van oordeel dat een bijdrage voor grotere duurzame leermiddelen (vb. piano, bibliotheek) die een globaal gebruik kennen en binnen het patrimonium van de school blijven, een indirect inschrijvingsgeld kan vormen. Daarbij komt dat artikel 25 van het schoolpact (wet van 29 mei 1959) bepaalt dat de kosten van het onderwijs ten laste zijn van het schoolbestuur en de overheid tussenkomt door een werkingsbudget toe te kennen.

Milieu- en andere heffingen

De Commissie stelt vast dat diverse heffingen die gericht zijn aan de school doorgerekend worden naar de leerling: heffing op afval, gebruik van water en Repobel. Het gaat voor de derde trimester om een totaal van 7 euro.

De regelgeving voorziet in artikel 25 van het schoolpact dat schoolbesturen een werkingsbudget ontvangen voor de kosten van het onderwijs.

De Commissie stelt ook vast dat die Repobelbijdrage en de milieuheffingen geen of een beperkte link hebben met de kosten die komen kijken bij het onderwijs van één bepaalde leerling. De Repobelbijdrage en de milieuheffingen zijn trouwens zo opgesteld dat ze

gerelateerd zijn aan de totale werking en organisatie van een school: schoolbestuur, directie, personeel en leerlingen. Het evenwicht tussen enerzijds effectieve kosten voor één leerling en de globale kosten van een school inzake de Reprobelbijdrage en milieuheffingen kan in het gedrang komen.

De Commissie concludeert hieruit dat een aantal algemene kosten (Reprobelbijdrage en de diverse heffingen inzake milieu) die schoolbesturen maken bij het organiseren van onderwijs vergoed worden door de overheid en niet verhaald kunnen worden op de leerlingen.

De Commissie neemt de volgende beslissing:

Het betrokken schoolbestuur dient - zij het in een groepad - overeenkomstig de decretale bepalingen bij de aanvang van het schooljaar de ouders een volledig en schriftelijk overzicht te bieden van de soorten kosten en de erbij horende bedragen die gevraagd worden voor het volgen van onderwijs.

Het betrokken schoolbestuur mag niet langer een bijdrage vragen als tussenkomst in de aanschaf of het onderhoud van grote duurzame leermiddelen die in het patrimonium blijven van het schoolbestuur.

Het betrokken schoolbestuur kan de uitgaven gelinkt aan de werking van de school als geheel waarvoor er een werkingsbudget is van de overheid, niet opnemen in de bijdrageregeling.

5.4.2 Sanctie

De Commissie is van oordeel dat er geen aanleiding is om een sanctie op te leggen, gelet op de recente introductie van een duidelijk en volledig schriftelijk overzicht inzake bijdrageregelingen en de effectieve inspanningen van de school om de communicatie inzake onderwijskosten in overeenstemming te brengen met de decretale verplichtingen.

6. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de dag na de postdatum van de betekening van deze nota, een beroep ingesteld worden bij de Vlaamse regering.

Brussel, 6 oktober 2003

Willy Van Belleghem
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter